

EUROPEAN COMMISSION

Directorate-General for Internal Market, Industry, Entrepreneurship and SMEs
Single Market Enforcement
Notification of Regulatory Barriers

Pranešimas 115

Komisijos pranešimas - TRIS/(2024) 2750

Direktyva (ES) 2015/1535

Pranešimas: 2024/0394/HU

Valstybės narės (Lithuania) gautos išsamios nuomonės (6 straipsnio 2 dalies antra įtrauka, Direktyvos (ES) 2015/1535) perdavimas Ši išsami nuomonė pratęsia atidėjimo periodą iki 13-01-2025.

Detailed opinion - Avis circonstancié - Ausführliche Stellungnahme - Подробно становище - Podrobné stanovisko - Udførlig udtalelse - Επιπεριστατωμένη γνώμη - Dictamen circunstanciado - Üksikasjalik arvamus - Yksityiskohtainen lausunto - Detaljno mišljenje - Részletes vélemény - Parere circostanziato - Išsamiai išdėstyta nuomonė - Sīki izstrādāts atzinums - Opinioni dettaljata - Uitvoerig gemotiveerde mening - Opinia szczegółowa - Parecer circunstanciado - Avis detaljat - Podrobné stanovisko - Podrobno mnenje - Detaljerat yttrande

Extends the time limit of the status quo until 13-01-2025. - Prolonge le délai de statu quo jusqu'au 13-01-2025. - Die Laufzeit des Status quo wird verlängert bis 13-01-2025. - Удължаване на крайния срок на статуквото до 13-01-2025. - Prodłużuje lhůtu současného stavu do 13-01-2025. - Fristen for status quo forlænges til 13-01-2025. - Παρατείνει την προθεσμία του status quo 13-01-2025. - Amplía el plazo de statu quo hasta 13-01-2025. - Praeguse olukorra tähtaega pikendatakse kuni 13-01-2025. - Jatkaa status quon määraaika 13-01-2025 asti. - Produžuje se vremensko ograničenje statusa quo do 13-01-2025. - Meghosszabbítja a korábbi állapot határidejét 13-01-2025-ig. - Proroga il termine dello status quo fino al 13-01-2025. - Status quo terminas pratęsiamas iki 13-01-2025. - Pagarina "status quo" laika periodu līdz 13-01-2025. - Jestendi t-terminu tal-istatus quo sa 13-01-2025. - De status-quo periode wordt verlengd tot 13-01-2025. - Przedłużenie status quo do 13-01-2025. - Prolonga o prazo do statu quo até 13-01-2025. - Prelungește termenul status quo-ului până la 13-01-2025. - Predlžuje sa lehota súčasného stavu do 13-01-2025. - Podaljša rok nespremenjenega stanja do 13-01-2025. - Förlänger tiden för status quo fram till 13-01-2025.

The Commission received this detailed opinion on the 07-10-2024. - La Commission a reçu cet avis circonstancié le 07-10-2024. - Die Kommission hat diese ausführliche Stellungnahme am 07-10-2024 empfangen. - Комисията получи настоящото подробно становище относно 07-10-2024. - Komise obdržela toto podrobné stanovisko dne 07-10-2024. - Kommissionen modtog denne udførlige udtalelse den 07-10-2024. - Η Επιτροπή έλαβε αυτή την επιπεριστατωμένη γνώμη στις 07-10-2024. - La Comisión recibió el dictamen circunstanciado el 07-10-2024. - Komisjon sai üksikasjaliku arvamus 07-10-2024. - Komissio sai tämän yksityiskohtaisen lausunnon 07-10-2024. - Komisija je zaprimila ovo detaljno mišljenje dana 07-10-2024. - A Bizottság 07-10-2024-án/én kapta meg ezt a részletes véleményt. - La Commissione ha ricevuto il parere circostanziato il 07-10-2024. - Komisija gavo šią išsamiai išdėstyta nuomonę 07-10-2024. - Komisija saņēma šo sīki izstrādāto atzinumu 07-10-2024. - Il-Kummissjoni rċeviet din l-opinioni dettaljata dwar il-07-10-2024. - De Commissie heeft deze uitvoerig gemotiveerde mening op 07-10-2024 ontvangen. - Komisja otrzymała tę opinię szczegółową w dniu 07-10-2024. - A Comissão recebeu o presente parecer circunstanciado em 07-10-2024. - Comisia a primit avizul detaljat privind 07-10-2024. - Komisija dostala toto podrobné stanovisko dňa 07-10-2024. - Komisija je to podrobno mnenje prejela dne 07-10-2024. - Kommissionen mottog detta detaljerade yttrande om 07-10-2024. - Fuair an Coimisiún an tuairim mhionsonraithe sin maidir le 07-10-2024.

MSG: 20242750.LT

1. MSG 115 IND 2024 0394 HU LT 13-01-2025 07-10-2024 LT DO 6.2(2) 13-01-2025

2. Lithuania

3A. Lietuvos standartizacijos departamentas
Algirdo g. 31, LT-03219 Vilnius

EUROPEAN COMMISSION

Directorate-General for Internal Market, Industry, Entrepreneurship and SMEs
Single Market Enforcement
Notification of Regulatory Barriers

Tel. +370 659 67311

Elektroninis paštas: Istboard@lisd.lt

3B. Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų ministerija

Gedimino pr. 38, LT-01104 Vilnius

tel. +370 706 64 845

el. p. kanc@eimin.lt

4. 2024/0394/HU - C50A - Maisto produktai

5. 6 straipsnio 2 dalies antra įtrauka, Direktyvos (ES) 2015/1535

6. LIETUVOS RESPUBLIKOS EKONOMIKOS IR INOVACIJŲ MINISTERIJA

Gedimino pr. 38, LT-01104 Vilnius, tel. 8 706 64 845,

el. p. kanc@eimin.lt, <http://eimin.lrv.lt>.

LIETUVOS RESPUBLIKOS IŠSAMIOJI NUOMONĖ DĖL VENGRIJOS PARENGTO TECHNINIO REGLAMENTO (PRANEŠIMO NR. 2024/0394/HU)

Vadovaudamiesi 2015 m. rugsėjo 9 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos (ES) 2015/1535, kuria nustatoma informacijos apie techninius reglamentus ir informacinės visuomenės paslaugų taisyklės teikimo tvarka, 6 straipsnio 2 dalimi, teikiame Lietuvos Respublikos išsamią nuomonę dėl Vengrijos kompetentingos institucijos parengto techninio reglamento projekto, siūlančio įtvirtinti nuostatas, susijusias su draudimu gaminti ir rinkai tiekti laboratorijoje užaugintą mėsą (en. Draft act prohibiting the production and placing on the market of laboratory-grown meat), techninių reglamentų informacinėje sistemoje (toliau – TRIS) notifikavimo Nr. 2024/0394/HU (toliau – Techninio reglamento projektas).

Pateikiamoje išsamioje nuomonėje išdėstome nuomonę pagrindžiančius argumentus bei motyvus ir, vadovaudamiesi jais, reiškiamo prašymą Vengrijai panaikinti neproporcingus bei nepagrįstus draudimus ribojančius laisvą prekių judėjimą Europos Sąjungos vidaus rinkoje.

1. TECHNINIS REGLAMENTAS PAŽEIDŽIA SESV 34 STRAIPSNĮ.

Lietuvos Respublikos nuomone, Techninio reglamento projektas pažeidžia Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (toliau – SESV) 34 straipsnį, ribodamas laisvą prekių judėjimą tarp Europos Sąjungos (toliau – ES) valstybių narių, ir šiuo projektu sukuriama laisvo prekių judėjimo tarp ES valstybių narių kliūtys nėra pateisinamos pagal SESV 36 straipsnį.

SESV 34 straipsnis įtvirtina taisyklę, pagal kurią tarp ES valstybių narių yra uždraudžiami kiekybiniai importo apribojimai ir visos lygiaverčio poveikio priemonės.

Techninio reglamento projekto 2 straipsnyje nustatoma, kad „Išskyrus naudojimą medicinoje ir veterinarijoje, draudžiama gaminti ir pateikti rinkai laboratorijoje išaugintą mėsą ir produktus, kurių sudedamoji dalis yra laboratorijoje išauginta mėsa“. Taip pat 3 straipsnyje nustatoma, jog „Pažeidus 2 straipsnio nuostatas, maisto grandinės priežiūros institucija gali taikyti teises pasekmes pagal 2008 m. Įstatymo Nr. 6 dėl maisto grandinės ir jos oficialios priežiūros (toliau – Maisto įstatymas) VI skyrių, vadovaujantis Maisto įstatymo ir jo įgyvendinimo dekreto nuostatomis“.

Lietuvos Respublikos nuomone, draudimas gaminti ir pateikti rinkai laboratorijoje išaugintą mėsą ir produktus laikytinas kiekybiniam importo/eksporto apribojimui lygiaverčio poveikio priemone SESV 34 straipsnio prasme. Pabrėžiame, kad šiuo atveju Vengrijos pasiūlytas techninio reglamento projektas vertintinas tiek kaip eksporto, tiek importo apribojimas. Eksporto – kadangi absoliutus draudimas gaminti ir pateikti rinkai laboratorijoje išaugintą mėsą nulems tai, kad Vengrijoje veiklą vykdančias asmenys negalės produkcijos gaminti ir todėl negalės eksportuoti į kitas Europos ekonominės erdvės (EEE) valstybes. Importo – kadangi draudimas pateikti rinkai bus taikomas ir kitų EEE valstybių tiekėjams, dėl ko jie negalės tiekti savo produkcijos Vengrijos rinkai. Tokiu būdu sudaromos reikšmingos kliūtys laisvam prekių judėjimui,

EUROPEAN COMMISSION

Directorate-General for Internal Market, Industry, Entrepreneurship and SMEs
Single Market Enforcement
Notification of Regulatory Barriers

kurios draudžiamos pagal SESV 34 straipsnį.

Techninio reglamento projekto 2 straipsnyje "Išskyrus naudojimą medicinoje ir veterinarijoje, draudžiama gaminti ir pateikti rinkai laboratorijoje išaugintą mėsą ir produktus, kurių sudedamoji dalis yra laboratorijoje išauginta mėsa." kalbama apie tiekiamą rinkai apskritai, taigi, leidžiama manyti, kad jis bus taikomas visiems ūkio subjektams nepriklausomai nuo jų kilmės valstybės, siekiantiems tiekti produktus Vengrijos teritorijoje. Svarbu pabrėžti tai, kad toks Techninio reglamento nustatytas teisinis reguliavimas turės tiesioginės neigiamos įtakos tiek kultivuotos mėsos produkcijos judėjimui vidaus rinkoje, tiek bendrai šio naujo sektoriaus vystymuisi. Taip pat Techninio reglamento projektas nenumato abipusio pripažinimo principo taikymo laboratorijoje pagamintos mėsos produktams, kurie yra (bus) teisėtai parduodami kitose Europos Sąjungos valstybėse narėse ar Turkijoje arba kurių kilmės šalis yra Europos laisvosios prekybos asociacijos valstybė, pasirašiusi Europos ekonominės erdvės susitarimą.

Lietuvos Respublikos nuomone, tokia situacija vertintina kaip ribojanti laisvą prekių judėjimą tarp ES valstybių narių ir atitinkamai pažeidžianti SESV 34 str. nuostatas.

Šiuo aspektu primintina, kad pagal suformuotą Europos Sąjungos Teisingumo Teismo jurisprudenciją bet kuri ES valstybės narės priemonė, galinti tiesiogiai ar netiesiogiai, iš tikrųjų ar potencialiai trukdyti ES vidaus prekybai, turi būti laikoma kiekybiniais apribojimams lygiaverčio poveikio priemone, kaip ji suprantama pagal SESV 34 straipsnį (1974 m. liepos 11 d. Sprendimo Dassonville, 8/74, EU:C:1974:82 5 punktas; 2015 m. gruodžio 23 d. Sprendimo Scotch Whisky Association ir kt., C-333/14, EU:C:2015:845, 31 punktas).

2. TECHNINIŲ REGLAMENTŲ SUKURIAMOS LAISVO PREKIŲ JUDĖJIMO TARP VALSTYBIŲ NARIŲ KLIŪTYS NĖRA PATEISINAMOS PAGAL SESV 36 STRAIPSNĮ.

SESV 36 straipsniu leidžiama taikyti prekių importo, eksporto ar tranzito draudimų arba apribojimų, jei jie yra pateisinami visuomenės dorovės, viešosios tvarkos arba visuomenės saugumo, žmonių, gyvūnų ar augalų sveikatos bei gyvybės apsaugos, nacionalinių meno, istorijos ar archeologijos vertybių apsaugos bei pramoninės ir komercinės nuosavybės apsaugos sumetimais. Tačiau tokie draudimai arba apribojimai neturi tapti savavališka diskriminacijos priemone ar užslėptu valstybių narių tarpusavio prekybos apribojimu.

Šiuo aspektu pažymėtina, kad valstybė narė, nustatanti draudimą jos teritorijoje prekiauti konkrečiu produktu arba medžiaga, kas gali būti traktuojama kaip tiekimas rinkai, privalo įrodyti, kad ši priemonė būtina, taip pat, prireikus, kad prekyba šiais produktais kelia didelį pavojų, pavyzdžiui, visuomenės sveikatai ir kad šios taisyklės atitinka proporcingumo principą (2010 m. gruodžio 9 d. Sprendimo Humanplasma, C421/09, EU:C:2010:760, 45 punktas). Ji taip pat turi pateikti visus tinkamus įrodymus, kaip antai techninius, mokslinius, statistinius ar mitybos duomenis (2004 m. vasario 5 d. Sprendimas Komisija prieš Italiją, C-270/02, EU:C:2004:78). Be to, valstybei narei tenka pareiga įrodyti, kad užsibrėžto tikslo negalima pasiekti kitomis priemonėmis, darančiomis mažiau ribojantį poveikį ES vidaus prekybai (1976 m. gegužės 20 d. Sprendimas De Peijper, C-104/75, EU:C: 1976: 67). Kitaip tariant, tokie apribojimai turėtų būti pagrįsti ir proporcingi. Šiame kontekste atkreiptinas dėmesys, kad prie Vengrijos pateikiamo techninio reglamento projekto nėra pateikiama poveikio vertinimo, taip pat nenurodomi moksliniai tyrimai ir duomenys, kuriais grindžiamas sprendimas imtis atsargumo priemonių, tad šiuo metu nėra pagrįstai įvertintas pasirinktų priemonių tinkamumas ir proporcingumas kalbant apie techninio reglamento projektu siekiamus tikslus.

Techninio reglamento projekte numatytų nuostatų poreikį Vengrija grindžia nurodydama, kad: egzistuoja nemažai susirūpinimą keliančių klausimų dėl laboratorijoje užaugintos mėsos gamybos ir pateikimo į rinką; atsakymus į iškeltus klausimus bus galima gauti tik atlikus išsamų poveikio vertinimą, tačiau neigiamas poveikis, kurį galima numatyti iš anksto yra toks, kad pateisintų laboratorijoje užaugintos mėsos gamybos ir tiekimo į rinką draudimą; vis dėlto, Vengrija nurodo, kad turėtų būti nurodyti naudojimo būdai, kuriems gali būti netaikomas bendras draudimas (tokie scenarijai apima medicininį ir veterinarinį naudojimą, atsižvelgiant į tai, kad jie galėtų tiesiogiai ar netiesiogiai apsaugoti žmonių sveikatą). Papildomai Vengrija nurodo, kad be žmonių sveikatos ir aplinkos apsaugos, tvari žemės ūkio gamyba ir tradicinio kaimo gyvenimo būdo išsaugojimas pateisina reguliavimo įvedimą; neaišku, kaip galima užtikrinti ląstelių technologijų saugą, kad būtų išvengta galimo pavojaus vartotojų sveikatai, todėl būtina nustatyti reguliavimą; tradicinė gyvulininkystė grindžiama mėsos gamyba yra itin svarbi šalies maisto ekonomikos ateičiai, ypač maisto gamybos

EUROPEAN COMMISSION

Directorate-General for Internal Market, Industry, Entrepreneurship and SMEs
Single Market Enforcement
Notification of Regulatory Barriers

tvarumui ir kaimo vietovių išsaugojimui; padidėjusi laboratorijoje užaugintos mėsos gamyba gali turėti neigiamos įtakos žemės ūkio sektoriui ir bendrai kaimo gyvenimo sąlygoms; be to, reprezentatyvios gyventojų apklausos rodo, kad vartotojai nepritaria laboratorijoje užaugintai mėsai labiau nei maisto produktams, kurių sudėtyje yra vabzdžių baltymų.

Lietuvos Respublikos nuomone, Techninio reglamento projektu sukuriama laisvo prekių judėjimo kliūtys nėra pateisinamos nė vieno SESV 36 straipsnyje nurodyto viešojo intereso apsaugos sumetimais, taip pat kartu su Techninio reglamento projektu nepateikta nei techninių, mokslinių, statistinių ar kitų duomenų, pagrindžiančių neigiamą kultivuotos mėsos poveikį visuomenės saugumui bei sveikatai, nei teigiamą draudimo poveikį Vengrijos vartotojų apsaugai, taip pat nepateikta jokių įrodymų, kad teisės akto rengėjo nurodytas tikslas negali būti pasiektas imantis kitų veiksmingų ir mažiau prekybą vidaus rinkoje ribojančių priemonių.

Šiame kontekste pirmiausia pažymėtina, kad palaikome maisto saugos užtikrinimo poreikį, tačiau tokia kontrolė negali būti savitiksle, neproporcinga ar perteklinė ir taikoma iš kitų ES valstybių narių į Vengriją įvežamiems maisto produktams. Atitinkamai Techninio reglamento projekto 2 straipsnyje nustatomas draudimas nėra pateisinama priemonė riboti laisvą prekių judėjimą ES vidaus rinkoje bei galimai pažeidžia SESV 36 straipsnį, kuriame inter alia nurodyta, kad „draudimai [...] neturi tapti savavališka diskriminacijos priemone ar užslėptu valstybių narių tarpusavio prekybos apribojimu“. Techninio reglamento projekto preambulėje taip pat nurodyta, kad techninį reglamentą siekiama priimti, nes „pripažįstamas neginčijamas teigiamas tradicinės maisto gamybos poveikis žemės ūkiui ir gyvenimo kaimo vietovėse sąlygoms apskritai ir grėsmė pamatinėms vertybėms, kurią kelia technologijos ir gamybos metodai, išskyrus tradicinę maisto gamybą“. Lietuvos Respublikos nuomone, šis Techninio reglamento teiginys nesant kartu su techninio reglamento projektu pateikto poveikio vertinimo, išlieka subjektyvus/deklaratyvus/vertinamojo pobūdžio, todėl juo neturėtų būti grindžiami aptariamieji imperatyvūs laisvo prekių judėjimo ribojimai. Pažymėtina, kad kartu su Techninio reglamento projektu nėra pateikto poveikio konkurencijai ES vidaus rinkoje vertinimo, kuris argumentuotai pagrįstų: kiek Vengrijos siūlomas teisinis reguliavimas turės tiesioginės neigiamos įtakos naujo sektoriaus vystymuisi ar kultivuotos mėsos produkcijos judėjimui ES vidaus rinkoje, kiek siūlomas reguliavimas proporcingas siekiant apsaugoti tradicinę maisto gamybą apribojant naujus maisto pramonės modelius. Galiausiai nėra įvertinto poveikio, kokią įtaką ilgalaikėje perspektyvoje, pavyzdžiui, įvertinus klimato pokyčius ir ES užsienio prekybos politiką su trečiosiomis valstybėmis (matomos tendencijos griežtinti žemės ūkio gaminių importą į ES), jis turės Europos gyventojams užsitikrinant kokybiškus ir įperkamus maisto produktus.

Be to, atkreipiant dėmesį į Europos Sąjungos Teisingumo Teismo (ESTT) praktiką ir bylas, svarbu pabrėžti, jog Europos Sąjungos Teisingumo Teismo praktikoje net ir mažesnio poveikio nei absoliutus draudimas laisvo prekių judėjimo suvaržymai laikomi draudžiamais ir nepateisinamais. Remiantis ESTT praktika, laisvas prekių tarp valstybių narių judėjimas yra pagrindinis SESV principas, kuris pasireiškia anksčiau minėtame SESV 34 straipsnyje įtvirtintu kiekybinių apribojimų importui valstybių narių tarpusavio prekyboje ir visų lygiavėčio poveikio priemonių draudimu (žr. pvz. 2004 m. liepos 15 d. sprendimo byloje C-239/02 Egberts ir kt. 50 punktą). Taip pat ESTT yra išaiškinęs, kad absoliutus prekės savybių reklamos draudimas gali labiau trukdyti patekti į rinką naujoms prekėms, pagamintoms kitose valstybėse narėse, negu nacionalinėms prekėms, kurios vartotojui yra labiau žinomos (Ibid., 53 punktas). Taigi, netgi nacionalinės teisės nustatytas draudimas reklamai yra kliūtis prekybai Europos Sąjungoje, patenkanti į SESV 34 straipsnio taikymo sritį (Ibid., 54 punktas). Pavyzdžiui, Danijos vitaminų byloje ESTT nusprendė, kad Danijos administracinė praktika, draudžianti prekiauti maisto produktais, praturtintais vitaminais ir mineralais, jei neįrodyta, jog toks praturtinimas atitinka Danijos gyventojų poreikius sveikatos apsaugos srityje, pažeidžia SESV 34 straipsnį (žr. pvz. 2003 m. rugsėjo 23 d. sprendimo byloje Nr. C-192/01 Europos Bendrijų Komisija prieš Danijos Karalystę 57 punktą). Vis dėlto, ši praktika gali būti pateisinama laikantis proporcingumo principo – priemonės turi apsiriboti tuo, kas yra būtina visuomenės sveikatai apsaugoti ir jos turi būti proporcingos siekiamam tikslui, kurio nebūtų buvę galima pasiekti mažiau vidaus prekybą ribojančiomis priemonėmis. Pažymime, kad vadovaujantis egzistuojančia ESTT praktika, absoliutus draudimas gaminti ir pateikti rinkai prekę galėtų būti taikomas tik išimtinu atveju, jeigu būtų išpildytos visos minėtos sąlygos.

3. PRODUKTAMS, KURIE LAIKOMI NAUJU MAISTU, TAIKYTINAS 2015 M. LAPKRIČIO 25 D. EUROPOS PARLAMENTO IR TARYBOS REGLAMENTAS (ES) 2015/2283 DĖL NAUJŲ MAISTO PRODUKTŲ, IŠ DALIES KEIČIANTIS EUROPOS PARLAMENTO IR TARYBOS REGLAMENTĄ (ES) NR. 1169/2011 IR PANAIKINANTIS EUROPOS PARLAMENTO IR TARYBOS REGLAMENTĄ (EB) NR. 258/97 IR KOMISIJOS REGLAMENTĄ (EB) NR. 1852/2001

EUROPEAN COMMISSION

Directorate-General for Internal Market, Industry, Entrepreneurship and SMEs
Single Market Enforcement
Notification of Regulatory Barriers

Atkreiptinas dėmesys, kad laboratorijoje užauginta mėsa, kaip produktas, kuris anksčiau nebuvo naudotas žmonių maistui, laikytinas nauju maistu ir jam taikomas Europos Parlamento ir Tarybos Reglamentas (ES) 2015/2283 dėl naujų maisto produktų <...> (toliau - Naujo maisto reglamentas). Jo tikslas ir taikymas - nustatyti naujų maisto produktų pateikimo Sąjungos rinkai taisykles ir užtikrinti veiksmingą vidaus rinkos veikimą ir aukšto lygio žmonių sveikatos bei vartotojų interesų apsaugą.

Lietuvos Respublikos nuomone, laboratorijoje užauginta mėsa arba kultivuota mėsa atitinka Naujo maisto reglamento 3 straipsnio 2 dalies a punkte nustatytą naujo maisto produkto apibrėžtį, todėl jam turėtų būti taikomos bendrosios naujų maisto produktų įtraukimo į Sąjungos sąrašą sąlygos - t. y. leidžiama naudoti naują produktą jeigu:

- a) remiantis turimais moksliniais įrodymais, maisto produktas nekelia pavojaus žmonių sveikatos saugai;
- b) maisto produkto numatomas naudojimas neklaidina vartotojo, ypač jei maisto produktu numatoma pakeisti kitą maisto produktą ir yra reikšmingai pakeista maistinė vertė;
- c) jei maisto produkto paskirtis - pakeisti kitą maisto produktą, jis nesiskiria nuo to maisto produkto taip, kad jo įprastas vartojimas maistingumo atžvilgiu būtų nenaudingas vartotojui.

Naujo maisto reglamente nustatyta, kad ES rinkai galima pateikti arba naudoti maisto produktuose tik leidžiamus naudoti ir į ES sąrašą įtrauktus naujus maisto produktus pagal tame sąrašė nustatytas naudojimo sąlygas ir ženklavimo reikalavimus.

Naujo maisto reglamentu įtvirtinta, kad Europos Komisija įgyvendinimo aktu sudaro ir atnaujina pirminį ES naujų maisto produktų sąrašą, o naujo maisto produkto pateikimo rinkai procedūra reguliuojama ne nacionaliniais teisės aktais, bet Naujo maisto reglamente nustatyta tvarka gaunant leidimus naujo maisto gamintojui, kuris siekia gauti leidimą tiekti naują maistą į rinką pateikęs Europos Komisijai paraišką. Prieš suteikiant leidimą turi būti atliktas tokių maisto produktų mokslinis vertinimas, siekiant užtikrinti jų saugą. Leidime nurodomos maisto produkto vartojimo sąlygos, jo kaip maisto produkto / sudedamosios dalies pavadinimas ir ženklavimo reikalavimai.

Europos maisto saugos tarnyba (EFSA) atlieka mokslinį paraiškų dėl naujų maisto produktų rizikos vertinimą, o Komisija administruoja kiekvieno pareiškėjo bylas ir teikia pasiūlymus dėl naujų maisto produktų leidimų suteikimo, nustačius, kad jie yra saugūs.

Lietuvos Respublikos nuomone, Naujo maisto reglamente nustatytos suderintos naujų maisto produktų leidimų suteikimo priemonės reiškia, kad jeigu maisto produktą leista pateikti ES rinkai, juo gali būti prekiaujama bet kurioje ES valstybėje narėje, tarp jų ir Vengrijoje, todėl Techninio reglamento projekto 2 ir 3 straipsnio nuostatos laikytinos nesuderinamomis su minėtu ES reguliavimu.

Galiausiai, svarbu pažymėti, kad pasaulio populiacijos augimas taip pat kelia iššūkius užtikrinti įperkamus, sveikų, maistingų, saugių ir tvariai pagamintų baltymų pasiūlą. Jungtinių Tautų duomenimis, tikimasi, kad pasaulio gyventojų skaičius ir toliau augs dar 50 ar 60 metų ir pasieks piką (10.3 mlrd. žmonių) 2080-ųjų viduryje, lyginant su 2024 m., kuomet gyventojų skaičius yra 8.2 mlrd. Dėl to globalus baltymų poreikis žymiai padidės. Atitinkamai, alternatyvių baltymų pramonės plėtra generuos naujas, aukštą pridėtinę vertę turinčias, darbo vietas ir skatins įmonių integraciją į tarptautinės vertės grandines bei aukštą pridėtinę vertę turinčių maisto produktų eksportą.

Be to kas jau paminėta, susidomėjimas augaline mityba ir alternatyviais baltymų produktais vartotojų tarpe auga visame pasaulyje, taip pat ir didžiojoje Europos Sąjungos šalyse, tačiau atsižvelgiant į tai, kad tokios šalys kaip JAV, Izraelis, Singapūras jau leidžia prekiauti minėtais gaminiais, svarbu, jog ES išliktų konkurencinga šių technologijų vystyme bei diktuotų reguliavimo ir standartų sąlygas globaliai.

Atsižvelgdami į tai, kas išdėstyta, manome, kad Techninio reglamento projekto nuostatos turėtų būti patikslintos ir atsisakyta neproporcingų draudimų, ribojančių laisvą prekių judėjimą, nesuderinamų su ES teise.

EUROPEAN COMMISSION

Directorate-General for Internal Market, Industry, Entrepreneurship and SMEs
Single Market Enforcement
Notification of Regulatory Barriers

Europos Komisijos
Direktyvos (ES) 2015/1535 Kontaktinis taškas
el. pašto adresas: grow-dir2015-1535-central@ec.europa.eu